

**Vakok Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Óvodája,
Általános Iskolája, Szakiskolája, Készségfejlesztő Iskolája, Fejlesztő
Nevelés-Oktatást Végző Iskolája, Kollégiuma és Gyermekotthona**

Helyi tanterv

Átdolgozta: Sándor Erzsébet

Magyar nyelv és irodalom

1/1.-1/2.-2. évfolyam

Az iskolába lépés minden gyermek életében nagy változást okoz. Az anyanyelvi foglalkozásaink- a többségi iskolákban folyó munkához hasonlóan- hidat képeznek az óvodai élet és az iskola között. Az anyanyelvi oktatás az iskolát megelőző nevelés- a család, az óvoda- által elért eredményekre támaszkodik. Arra törekszünk, hogy az általános iskolai fejlesztés tartalmában, légkörében, és módszereiben legyen szerves és zökkenőmentes folytatása az iskolát megelőző óvodai nevelésnek.

Nyelvünk és kultúránk, benne irodalmunk a nemzeti öntudatunk megteremtői, őrzői és alakítói. Az oktatásban a magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért kulcsszerepe van: ismereteket ad, készségeket, képességeket, gondolkodást fejleszt, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Az érzelmi nevelés egyik fontos eszköze.

A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének az érzelmi fejlődésük az alapja. Az ismerős mondókák, versek, dalok, népköltések (és a hozzájuk kapcsolódó mozgás) nagy belső energiákat mozgósító örömforrást, és társasélményt jelentenek.

Az irodalmi alkotások nemcsak esztétikai teljesítmények, hanem közösséget és személyiséget formálnak, tehát jövőt alakító képességük is van. Nyelvünk és irodalmunk nemzeti identitásunk alapját képezik a maguk sajátos eszközeivel.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában komplex egységet alkot. Az olvasás és írás jelrendszerének tanítása párhuzamosan folyik a többi nyelvi készség és képesség, a szóbeli és írásbeli nyelvhasználati területek (*beszéd, olvasás, hallott és olvasott szöveg értése, írás, helyesírás, szóbeli és írásbeli szövegalkotás*) folyamatos fejlesztésével.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve.

A kompetencia-fejlesztés alapja a beszéd, az olvasás és az írás készségszintű elsajátítása, mely a pedagógus által is közvetített ismeretekre épülve játékokkal, játékos gyakorlatokkal valósul meg a leghatékonyabban.

A gyermek beszéde ezen oktatási szakaszban folyamatosan fejlődik. Napjainkban a megváltozott társadalmi körülmények következtében a beszédfejlődés lényegesen lelassult, ezért annak tudatos és folyamatos fejlesztése szükséges. **A látás akadályozottsága miatt a taktilitás mellett a beszédmegértés, ill. a beszéd a látássérültek ismeretszerzésének, ill. önkifejezésének egyik legfontosabb eszköze.** Az összes nevelési folyamat során gondot fordítunk az anyanyelvi, a beszédképesség, a -környezeti tényezők helyes felismerésével szorosan összekapcsolódó- kommunikációs technikák kialakítására, fejlesztésére, a hallási- és tapintási figyelem kialakulására, fejlesztésére, a kompenzációra. Mindeközben mintaadással irányítjuk, figyelemmel kísérjük a szocializációs folyamatokat.

A nevelés-oktatás cél- és feladatrendszere a látássérülés ténye miatt sérülés-specifikus tartalmakkal egészülnek ki. Fejlesztő tevékenységünk során figyelembe kell vennünk a tanulók egyéni adottságait, fejlesztési szükségleteit (különös tekintettel az esetleges társuló

érzékszervi vagy egyéb sérülésekre- pl. beszéd fogyatékoság, mozgássérülés, hallásvesztés, autizmus, epilepszia, ADHD stb.), aktuális pszichés állapotát, érzelmi, idegrendszeri érzékenységét (pl. extrém kissúlyal születettek terhelhetősége). Folyamatos megfigyeléseinkkel fel kell térképeznünk az egyes területeken tapasztalt lemaradást, a fejleszthetőség határait. Ennek eredményeképpen támaszkodhatunk a tanulók meglévő képességeire, pozitív tulajdonságaira és érzelmi kötődéseik gazdagságára. Ezek folyamatos fejlesztése, aktivizálása valamennyi nevelési helyzetben az alábbiak figyelembevételével történik:

- Az egyéni különbségek miatt a tanulócsoporthoz összetétele rendkívül heterogén lehet (egyéni terápiai megsegítésre lehet szükség pl. logopédia, látásnevelés).

- Játékos tevékenységekkel oldjuk a pszichés feszültséget, ill. teremtjük meg a tanulás nyugodt légkörét. A játék személyiségformáló eszközeit igyekszünk kiaknázni. Játékos tevékenységekkel serkentjük a tanulói aktivitást, biztosítjuk a folyamatos motivációt, feszültségeket vezetünk le (pl. konfliktusok feloldása a harmonikus beilleszkedés elősegítése érdekében).

- Az olvasás-íráshoz szükséges alapkészségek megalapozása során a gyerekek egyéni képességeihez igazodó játékos feladatok adásával az anyanyelvi képességek intenzív fejlesztése mellett kiemelt feladatunk az orientációs képességek (tér, sík, idő), a hallási figyelem, a tapintási diszkrimináció, a finommotorika és a memória fejlesztése.

- A pedagógiai folyamataink tág teret biztosítanak a hátrányok egyénre szabott eljárásokkal való leküzdésére, önmagunk, és mások elfogadására; az épen maradt érzékszervek kommunikációban való tudatos használatára (pl. a beszélő felé fordulás, fejemelés, távolságtartás).

- A vak, aliglátó és gyengénlátó gyermek ismeretsajátításában a korlátozott vizuális érzékelés, észlelés miatt elsődleges szerepe van a *verbális kommunikációnak*. Az emlékezetfejlesztés, és szókincsbővítés folyamatában törekedni kell a verbalizmus elkerülése érdekében a fogalmak tartalommal való megtöltésére, amelyet megfelelő -lehetőleg valós, vagy valóság-hű-szemléltető eszközökkel, sok magyarázattal, a feldolgozás helyességének folyamatos ellenőrzésével, az **épen maradt érzékszervekkel végzett sokoldalú érzékeltetés** alapozhat meg.

- Az írásbeliség digitális formája a gépírás-szövegszerkesztés, újabb kapcsolatteremtési lehetőséget nyújt a látók világával. Alsó tagozatban a harmadik évfolyamtól zajlik az informatika-oktatás, majd a negyedik osztályban kezdődő tízujjas gépírás tanulás segítségével ismerkednek meg tanítványaink azokkal a szövegszerkesztési, informatikai ismeretekkel, amelyek összességével hatodik osztályra már önálló munkavégzésre lesznek képesek. Alsó tagozaton pl. az írás- helyesírás fejlesztésére, ill. más feladatok megoldásának ellenőrzésére különböző beszélő-, képernyőolvasóprogramokat (pl. JAWS, NVDA) is használhatunk, amelynek beszédtempóját a kellő begyakorlást követően fokozhatjuk. A digitális eszközök közül leginkább lejátszható hanganyagokat és a diktafont használjuk (pl. saját, ill. mások hangjának felismerése, élménybeszámolók, szavakat rögzítése; valamint a hatékony önálló tanulás megkönnyítésére a megtanulandó versekről, vagy szabályokról is készíthetünk hangfelvételt stb.). Gyengénlátó tanulóink olvasótelevíziót, - a speciális tankönyvek hiányából adódó gondok orvoslása érdekében pedig a tanuló látóképességéhez alkalmazkodó- fekete-

fehér vagy színes nagyító másolással készült feladatlapokat, esetleg digitális nagyítót is használhatnak.

- A pedagógiai folyamataink tág teret biztosítanak a hátrányok egyénre szabott eljárásokkal való leküzdésére, önmagunk, és mások elfogadására; az épen maradt érzékszervek kommunikációban való tudatos használatára (pl. a beszélő felé fordulás, fejemelés, távolságtartás).

- A vak, aliglátó és gyengénlátó gyermek ismeretelsajátításában a korlátozott vizuális érzékelés, észlelés miatt elsődleges szerepe van a *verbális kommunikációnak*. Az emlékezetfejlesztés, és szókincsbővítés folyamatában törekedni kell a verbalizmus elkerülése érdekében a fogalmak tartalommal való megtöltésére, amelyet megfelelő -lehetőleg valós, vagy valóság-hű-szemléltető eszközökkel, sok magyarázattal, a feldolgozás helyességének folyamatos ellenőrzésével, az **épen maradt érzékszervekkel végzett sokoldalú érzékeltetés** alapozhat meg.

- Az írásbeliség digitális formája a gépírás-szövegszerkesztés, újabb kapcsolatteremtési lehetőséget nyújt a látók világával. Alsó tagozatban a harmadik évfolyamtól zajlik az informatika-oktatás, majd a negyedik osztályban kezdődő tízujjas gépírás tanulás segítségével ismerkednek meg tanítványaink azokkal a szövegszerkesztési, informatikai ismeretekkel, amelyek összességével hatodik osztályra már önálló munkavégzésre lesznek képesek. Alsó tagozaton pl. az írás- helyesírás fejlesztésére, ill. más feladatok megoldásának ellenőrzésére különböző beszélő-, képernyőolvasóprogramokat (pl. JAWS, NVDA) is használhatunk, amelynek beszédtempóját a kellő begyakorlást követően fokozhatjuk. A digitális eszközök közül leginkább lejátszható hanganyagokat és a diktafont használjuk (pl. saját, ill. mások hangjának felismerése, élménybeszámoló, szavaltok rögzítése; valamint a hatékony önálló tanulás megkönnyítésére a megtanulandó versekről, vagy szabályokról is készíthetünk hangfelvételt stb.). Gyengénlátó tanulóink olvasótelevíziót, - a speciális tankönyvek hiányából adódó gondok orvoslása érdekében pedig a tanuló látóképességéhez alkalmazkodó- fekete-fehér vagy színes nagyító másolással készült feladatlapokat, esetleg digitális nagyítót is használhatnak.

Fokozni kell a tanulók tudatosságát, kitartását és igényességét a különböző nyelvi tevékenységekben, segíteni kell őket, hogy tanulási tevékenységüket fokozatosan növekvő időtartamban legyenek képesek irányítani.

Iskolánkban az első évfolyam két fejlesztési szakaszra bomlik:

1/1. évfolyam

1//2. évfolyam.

Az 1/1. évfolyamon az anyanyelvi nevelés célja, hogy a gyerekek már meglévő anyanyelvi tudását továbbfejlesszük, a szóbeli nyelvhasználatát tervszerűen gazdagítsuk. Az anyanyelvi képességfejlesztéssel szorosan megtörténik a tanulók **hallási figyelmének** (hangok felismerése, differenciálása; hangszín, hangerő, időtartam, előidejűség, egyidejűség, hangok irány-relációs szókincs adekvát használata stb.), az **orientációs** (térben, síkban, időben való tájékozódása-relációs szókincs adekvát használata), a **motorikus** (*tapintás, finommotorika*- pl. felsőtest, karizmok erősítése, kezek ügyesítése, a két kéz középvonalba rendezése, egyidejű külön mozgatása, irányított mozgások lekövetése, könnyed érintés, egyre kisebb méretű

domborított felület követése, szem-kéz koordináció, helyes eszközfogás, csökkenő méretű lendületes vázolás stb.) képességének a fejlesztése, ill. nép-, és műköltészeti alkotások tanulásával, tárgyi manipulációval, ábrák követésével, kiegészítésével a **memórifejlesztés** (a verbális, az auditív szeriális memóriafejlesztés- szekvenciák felismerése, követése, egyre több tevékenységgel járó cselekvéses utasítások követése- munkamemória fejlesztése, valamint megfelelő látóképesség esetén a vizuális memória fejlesztése stb.).

Vak, aliglátó és progrediáló szemészeti státuszú, vagy újabban megvakult tanítványainkat az akusztiko-taktilis fejlesztési metódusú hangoztató-elemző-összetevő módszer segítségével a Braille olvasás-írás elsajátítására előkészítjük, ill. azt megkezdjük. Gyengénlátó diákjaink tevékenységeik során begyakorolják a látóképességüknek megfelelő szükséges optikai eszközök önálló használatát. Optimális méretben, fokozódó lendülettel vázolnak, megkezdik a síkírás-olvasás jelrendszerének elsajátítását. Mindkét csoporttal végzett munkánk kiemelt feladata a helyes olvasás-, és írásszokások kialakítása.

Az 1/2. évfolyamon fő feladatunk gyengénlátó és vak diákjaink elé kitűzött fő cél is az írás és olvasás készségszintű elsajátítása:

- a síkírás-olvasás jelrendszerének, ill. a Braille-ábécének az elsajátítása,
- az olvasás-, és íráskészség fejlesztése (cél: a pontírógép készségszintű használata/megfelelő ceruzafogással végzett lendületes írás, rendezett íráskép), az olvasás sebességének növelése,
- a lényegkiemelést segítő értő olvasás alapozása rövid terjedelmű szépirodalmi, ill. ismeretközlő szövegek megismerésével, valamint a szövegfeldolgozás egyre önállóbb értelmező feladatvégzéssel.

Ebben az időszakban a ritkasoros, egyoldalas nyomtatási formátumok követésétől igyekszünk eljuttatni diákjainkat a sűrűsoros, kétoldalas elrendezésű szövegekben való eligazodásig, ami főként a kezdeti időszakban nagy figyelmet igényel diákjainktól.

! Azokkal a tanulókkal, akik hasznos látással rendelkeznek, ismerik a síkírást, - olvasást, de sebességük lassúsága lényegesen elmarad az elvárhatótól (pl. nem képesek társaikkal együtt haladni), vagy ha olyan szűk a látóterük, hogy csak 3, vagy annál kevesebb betűt képesek egyszerre lokalizálni; ill. ha nem tudják visszaolvasni saját kézírásukat, dilemmás adaptáltságuk miatt érdemes mielőbb a Braille-írás- olvasásra váltani.

A fejlesztési cél az, hogy a betűtanítás és -tanulás – lehetőség szerint – az 1/2. évfolyam végéig befejeződjék.

A 2. évfolyamon az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált fejlesztés eredményeként befejeződik az olvasás-írás megfelelő jelrendszerének elsajátítása. Fő cél a kommunikációs készségek továbbfejlesztése mellett az írás és olvasás készségszintű elsajátítása, az írás-, és olvasási tempó fokozása, a helyesírásfejlesztés, a néma értő olvasás megalapozása, ill. a fokozódó önállósággal végzett szövegfeldolgozás. Emlékezetfejlesztés memoriterekkel.

Az olvasás és írás készségének kialakítása alapvetően meghatározhatja a tanuló későbbi tanulási képességeinek fejlődését, iskolai sikerességét. Ezért szükséges az **egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált alapozás**.

A 3-4. évfolyamon is folytatódik az írástechnika fejlesztése, az eszközzintű íráshasználat, és a helyesírásfejlesztés. 4. évfolyamon megismerkednek a tízujjas gépírással. A szóbeli és az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése párhuzamosan zajlik, melynek segítségével továbbra is kiemelt feladatként végezzük az ösztönös nyelvhasználat tudatossá tételét és annak fejlesztését. Előtérbe kerül a helyes tagolás és hangsúlyozás, az értelmező, folyamatos jellegű olvasás, és íráshasználat. Változatos műfajú és típusú (pl. történelmi) szövegeken keresztül járulunk hozzá tanulóink nemzeti identitástudatának, hazaszeretetének megalapozásához.

Az első-második évfolyamon megjelenő témaköröket a harmadik-negyedik évfolyamon kibővítjük a világról szerzett ismeretekkel, a közösségi értékekkel és a környezettudatossággal. A feldolgozott szövegek mellett ezeken az évfolyamokon hosszabb epikus művekkel is találkozhatnak a tanulók, melynek célja az olvasóvá nevelés.

A tananyag strukturálásánál, a feldolgozás ütemezésénél figyelembe kell venni, hogy a haptikus-auditív úton, ill. az optikai segédeszközökkel történő ismeretszerzés időigényesebb, mint a többségi iskolákban zajló vizuális úton való feldolgozás. Az ismeretanyag elmélyítéséhez több gyakorlás szükséges.

A témakörök és tevékenységek áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám	
		I/1.- I2.- 2. évf.
Beszéd és olvasás		
Beszéd és kommunikáció	30	30 - 20 - 15
Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	60	60 - 10 - 0
Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	70	54 - 16
Népmesék, műmesék	40	7 - 33
Versek, népköltészeti alkotások	28	5 - 23
Helyem a közösségben – család, iskola	18	4 - 14
Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	25	4 - 21
Állatok, növények, emberek	24	4 - 20
Írás és helyesírás		
Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	32	32 - 0

Írás jelrendszere	58	38 - 20
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	26	13 - 13
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	25	2 – 23
Kisbetű – nagybetű	18	4 - 14
A magyar ábécé – a betűrend	18	2 - 16
Hangok időtartamának jelentésmegkülönböztető szerepe	32	8 - 24
Összes óraszám:	504	252 - 252

Beszéd és olvasás

Témakör: Beszéd és kommunikáció

Javasolt óraszám: 30 óra

A témakör sajátossága a készségfejlesztés. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.

A beszédre a kisgyereket belső feszültség készíti, amely elsősorban fiziológiai-pszichikai éréből fakad, de hatással van rá a szociális környezetük, a felnőttek magatartása is. Az első évfolyamon fokozott szerep jut az emlékezet, és a hallási figyelem fejlesztésére annak érdekében, hogy *képes legyen az emberi hang érzelmi tartalmának értelmezésére, megkülönböztetésére, ill. az általa ismert környezet hangjainak elkülönítésére*, a tárgyak által keltett hangok, zajok felismerésére (hangok időtartamának differenciálása, előidejűségük, irányok). A pedagógus mintát ad a kommunikációs helyzetek felismerésére, ill. az azokhoz rendelhető helyes magatartásra, a megismert metakommunikációs eszközök tudatos alkalmazására (fejmemelés, távolságtartás, beszélő felé fordulás; kézmozgásos gesztusjelek, bólintás, fejrázás).

A különböző környezetből érkező kisgyerekek hozzászoknak a közösséghez, megismerik önmagukat és társaikat a tréningyszerűen végzett beszédművelő játékaik, valamint a spontán/irányított beszélgetések segítségével, ami szükségessé teszi az alkalmazkodást és a kétoldalú kommunikációt. Meg kell érteniük, hogy a tolerancia kétirányú folyamat, nemcsak feléjük kell másoknak türelmet tanúsítania, de nekik egymással, ill. mások -esetleg másféle sérülések- iránt is toleránsnak kell lenniük, aminek a kommunikációs helyzetekben is meg kell nyilvánulnia.

Az ösztönös nyelvhasználatot lassan egyre tudatosabbá igyekszünk változtatni, ennek egyik feltétele, hogy a verbalizmus elkerülése érdekében törekedni kell a fogalmak tartalommal való megtöltésére, amelyet a működő érzékszervek (látásmaradvány, tapintás, hallás stb.) maximális kihasználása, sokoldalú érzékeltetés alapozhat meg.

Társult hallásfogyatékoság esetén a pedagógiai, valamint egészségügyi célú rehabilitáció tekintetében logopédusunk munkája által aktív segítséget nyújtunk a hallókészülék használatára

szoktatás, a hallásmaradvány kondicionálása, a meglévő beszédállapot fenntartása (megőrzése) és fejlesztése területén.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- felkészüljenek az ép látásúakkal való kapcsolatteremtésre, mivel a társadalmi együttélés szempontjából szükséges, hogy megértsék a különböző kommunikációs helyzeteket, s az adott élethelyzetekhez igazodva kifejezően, érthetően ki tudják fejezni önmagukat;
- megérti a nyelvi és - látóképességének függvényében- a nem nyelvi üzenetek bizonyos körét, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;
- egyszerű magyarázat, egyénre szabott szemléltetés (szóbeli, képi, valós tárgyak bemutatása, hangfelvétel, dramatikus tevékenység stb.) alapján megérti az új kifejezés jelentését (kiemelt cél a verbalizmus kerülése);
- a megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza;
- részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat (pl. beszélő felé fordulás, távolságtartás, fejemelés);
- használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés,
- élményeiről, segítséggel vagy önállóan beszámol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- beszéde érthető, beszédleghéze, hangerőszabályzása, artikulációja megfelelő;
- figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd ritmusára, hangsúlyára, tempójára, a beszédhelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra;
- a szavakat hangokra, szótagokra bontja;
- a hangokból, szótagokból szavakat épít;
- a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;
- részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
- bekapcsolódik párbeszédnek, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Érzelmi fejlesztés

- Hallásfejlesztés – beszédhallás, hallási figyelem fejlesztése
- Beszédfejlesztés: beszédleghzés, artikuláció fejlesztése, beszédritmus, beszédtempó, hangerő, hangsúly
- Ritmusérzék-fejlesztés
- Hangok, szótagok analízise, szintézise
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés (orientáció- relációs szókincs!)
- Beszédészlelés, beszédértés
- Kifejező, érthető beszéd
- Helyesejtés kialakítása
- Emlékezetfejlesztés
- Nem nyelvi jelek használata
- Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok
- Párbeszédok, szituációs játékok

Fogalmak

helyesejtés, beszédleghzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték, bal, jobb, alatt, mellett, elé, mögé, fölé **relációs szókészlet!!!**

Ajánlott eszközök:

bábok, hétköznapi élet kellékei (pl. kosár, szatyor, pénztárca, orvosi táska, billentyűzet, törölköző, tányérok, poharak, evőeszközök stb.), babzsák, felnagyított színes/ fekete-fehér képek, ábrák, hanganyagok

Témakör: Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése

Javasolt óraszám: 60 óra

Az előkészítő időszakban a gyengénlátó tanulókkal a megfelelő optikai segédeszköz használatával sok szövegalkotást végzünk képekről, ill. vak társaikkal együtt tárgyak felhasználásával. A képolvasás során a részletek felismertetésére fókuszálunk, ami elősegíti bizonyos kommunikációs helyzetek megértését, ill. a betűtanulást előkészítő hívókép értelmezését. A tevékenység alatt ügyelni kell a kifáradás megelőzésére!

~~A Braille-féle olvasás-íráshoz szükséges alapkészségek megalapozása során a téri, majd síkbeli, valamint az időbeli tájékozódás, a tapintási diszkrimináció, a finommotorika fejlesztése mellett a hallási figyelem, és a memóriafejlesztés is központi feladattá válik.~~ A játékos tevékenységek során fejlődik figyelmük, megfigyelőképességük, formaérzékük is. Nagyon fontos a fokozatosság betartása és a gyerekek egyéni képességeihez igazodó feladatok adása (később a

tempó fokozása során is). A vak, aliglátó tanuló ismerje meg a Braille olvasás-írás hatos alaprendszerét, az e rendszer elsajátítását segítő eszközök alkalmazása által. Tapintása, tájékozódó képessége fejlődjön olyan fokra, hogy pontosan tudjon differenciálni a hatpont, valamint az egyes pontösszetételek között (tapintási diszkriminálás). A gyengénlátó tanuló ismerje meg az egyéni szükségleteinek megfelelő optikai segédeszközöket, melyek segítségével kezdje meg a betűtanulást.

Az anyanyelvi képességfejlesztéssel szorosan megtörténik a tanulók **hallási figyelmének** (hangok felismerése, differenciálása; hangszín, hangerő, időtartam, előidejűség, egyidejűség, hangok iránya-relációs szókincs adekvát használata stb.), az **orientációs** (térben, síkban, időben való tájékozódása-relációs szókincs adekvát használata), a **motorikus** (*tapintás, finomotorika*- pl. felsőttest, karizmok erősítése, kezek ügyesítése, a két kéz középvonalba rendezése, egyidejű különmozgatása, irányított mozgások lekövetése, könnyed érintés, egyre kisebb méretű domborított felület követése, szem-kéz koordináció, helyes eszközfogás, csökkenő méretű lendületes vázolás stb.) **grafomotorikus** (ceruzahasználat, képességének a fejlesztése), ill. nép-, és műköltészeti alkotások tanulásával, tárgyi manipulációval, ábrák követésével, kiegészítésével a **memóriefejlesztés** (a verbális, az auditív szeriális memóriefejlesztés- szekvenciák felismerése, követése, egyre több tevékenységgel járó cselekvéses utasítások követése- munkamemória fejlesztése, ill. megfelelő látóképesség esetén a vizuális memória fejlesztése stb.).

A teljes témakörhöz szükséges idő egy félév.?????

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatói szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát
- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- a történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- a gyengénlátó gyermek képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- megfelelően használja, követi a téri és időbeli relációkra vonatkozó szóképzetet,
- megfelelően használja a hatpontrendszerben való tájékozódást segítő eszközöket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg;
- részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban;
- megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókinccset;

- szavakat hangokra, szótagokra bont;
- hangokból, szótagokból szavakat épít;
- megfelelően tájékozódik a hatpontrendszerben

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés (hangok felismerése, differenciálása; hangszín, hangerő, időtartam, előidejűség, egyidejűség, hangforrás lokalizálása stb.),
- Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés, beszédbátorság fejlesztése
- Szókincs gyarapítása
- Szókincs aktivizálása, a verbalizmusok leépítése
- Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése
- Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése
- Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
- Szerialitás (sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés) fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Betű-hang azonosítás
- Szótagolás
- Olvasástechnika fejlesztése
- Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe – a hiányos vagy téves tartalmak, azaz a verbalizmus kerülésének ellenőrzése
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Téri irányok /előre-hátra, fel-le, jobb-bal oldalra mozgás saját testtel, valamint más személy, tárgy és saját test, illetve más személyek, tárgyak viszonylatában/
- Téri viszonyok, fogalmak /előtt-mögött, fent-lent, felette-alatta, között, mellette/
- Tájékozódás a síkban: a függőleges téri viszonyok, a felső-alsó fogalmának átfordítása, megjelenítése a vízszintes síkban. / távol-közel fogalmának bevezetése/
- Lateralitás-fejlesztés
- Ergonómiai feladatok (gerincvédelem- görnyedő hát, lógó fej, kitekeredő csukló, könyök korrekciója)
- Tájékozódás az időben /hangok differenciálása, előidejűsége, hossza/

- Tapintásfejlesztés, az auditív és taktilis megkülönböztető képesség fejlesztése /egyre kisebb méretű eszközök segítségével/.
- Az ujjak külön mozgatása.
- A két kéz összehangolása.
- Tájékozódás a hatpontrendszerben.
- Egyre több elemből álló pontösszetételek kirakása, leolvasása, átalakítása.
- Leolvasási gyakorlatok a hatpontrendszer megismerését előkészítő speciális eszközökben (pl. domború ábrás képeskönyv, nagy, kis hatrekeszes doboz, gombás tábla, szöges tábla, kirakók)

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonzyszavak: bal-jobb, felső-alsó-középső, távol-közel, előtte, mögötte, alatta, felette, közöttte, mellette; utána, közben, miközben stb., bal felső, bal középső, bal alsó, jobb felső, jobb középső, jobb alsó, 1-es, 2-es...6-os, pontszám

Eszközök

domború ábrás könyv, nagy és kis hárompolcos szekrény, háromfiókos doboz, nagy és kis hatrekeszes doboz, gombástábla, szöges tábla, betűkirakók, elfordítható hatpontos tábla, kombinált tábla, néma zongora, előkészítő füzet, egyre finomabb diszkriminálást igénylő sorkövetők, pontírógép, felnagyított színes/ fekete-fehér képek, ábrák, egyéni szükséglet szerinti optikai segédeszközök

TÉMAKÖR: Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 70 óra

A témakör sajátossága a képességfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges legrövidebb idő két tanév. A Braille-ábécé elsajátításakor az olvasás és írás tanulása párhuzamosan zajlik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát;
- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz a testséma-tudatosságot- szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, - jobb oldal összehangolása-, testrészek fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban;
- megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókinccset;
- szavakat hangokra, szótagokra bont;
- hangokból, szótagokból szavakat épít;
- megbízhatóan tájékozódik a hatpontrendszerben/biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés (hangok felismerése, differenciálása; hangszín, hangerő, időtartam, előidejűség, egyidejűség, hangforrás lokalizálása stb.),
- Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés, beszédbátorság fejlesztése
- Szókinccs gyarapítása
- Szókinccs aktivizálása, a verbalizmusok leépítése
- Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése
- Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése
- Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
- Szerialitás (sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés) fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Betű-hang azonosítás
- Összeolvasási képesség fejlesztése
- Nyelvi tudatosság fejlesztése: szótag és szó megkülönböztetése, hangok képzési sajátosságainak megfigyelése, szó kezdő hangjának azonosítása tanult betűvel, ismert betűvel szógyűjtés
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szótagolás
- Szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás, két-három mondatból álló szöveg olvasása és megértése
- Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókinccsbe (verbalizmus elkerülése)
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Tájékozódás a térben, síkban, időben
- Lateralitás-fejlesztés
- Ergonómiai feladatok (gerincvédelem- görnyedő hát, lógó fej, kitekeredő csukló, könyök korrekciója)
- A teljes magyar Braille ábécé/síkírásos nyomtatott kis- és nagybetűk

FOGALMAK

hang, betű, kisbetű, nagybetű, nagybetűjel, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette; utána, közben, miközben stb.

Eszközök

domború ábrás könyv, nagy és kis hárompolcos szekrény, háromfiókos doboz, nagy és kis hatrekeszes doboz, gombástábla, szöges tábla, betűkirakók, elfordítható hatpontos tábla, kombinált tábla, néma zongora, előkészítő füzet, egyre finomabb diszkriminálást igénylő sorkövetők, olvasólapok, pontírógép, felnagyított színes/ fekete-fehér képek, ábrák, egyéni szükséglet szerinti optikai segédeszközök (pl. olvasótelevízió)

TÉMAKÖR: Népmesék, műmesék

JAVASOLT ÓRASZÁM: 40 óra

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, tárgyi és auditív szemléltetőeszközzel, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken (verbalizmus elkerülése);
- részt vesz különböző műfajú és megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat, ismeri és egyéni adottságai szerint alkalmazza a sorkövetés, sortartás, sorváltás technikáját.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismer néhány mesét és történetet a magyar – és rokon kultúrájú népek irodalmából;
- részt vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;

- megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb auditív, taktilis, vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, elbeszélést

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ézelmi nevelés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés (verbalizmus elkerülése)
- Szótagoló olvasás
- Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Események helyszíne, ideje, sorrendje
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Olvasási stratégiák: jóslás, keresés
- Önállóan, képek, tárgyak, szókérttyák vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelése és összefoglalása.
- Népmesék jellemző jegyeinek megfigyelése: meseszámok, kezdő és záró fordulatok, szóismétlések, szereplőtípusok
- A teljes magyar Braille ábécé/síkírásos nyomtatott kis- és nagybetűk

FOGALMAK

szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, mímese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, tartalom, állandósult szókapcsolat, kezdő és záró fordulat, meseszám

ESZKÖZÖK

diktafon, hanganyagok, bábok, jelmezek, tárgyak

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Bábszínház, színházlátogatás (narrált előadások)
- Élő meseíró meghívása, író-olvasó-találkozó szervezése

TÉMAKÖR: Versek, népköltészeti alkotások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 28 óra

A témakör sajátossága, hogy értékrendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció” témakör tevékenységeihez. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- ismeri az olvasás jelrendszerét;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, tárgyi, auditív, taktilis, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken (verbalizmus elkerülése);
- ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- élményt és tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;
- érzékeli és átéli a vers ritmusát és hangulatát
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, elbeszélő költemények esetén a helyszínt, a szereplőket, az esetleges konfliktust és annak megoldását.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
- megtapasztalja a vershallgatás, a versmondás, a versolvasás örömét és élményét;
- segítséggel vagy önállóan előad verseket ritmuskíséréssel;
- a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);
- a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál;
- segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai vagy dramatikus szöveget, szövegrészletet;
- különböző ritmikájú lírai művek megismerésével élményt és tapasztalatot szerez;
- megismer alkotásokat a népköltészetből, a kortárs és klasszikus gyermeklírából;
- megismer néhány klasszikus, életkorának megfelelő verset a magyar irodalomból;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Ritmusérzék fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
 - Szótagoló olvasás
 - Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig
 - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
 - Verbális memória fejlesztése
 - Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb.
 - Belső képalkotás
 - Ritmusélmény
 - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
 - Egyéni olvasat megteremtése tanítói segítséggel

- Teljes magyar Braille/síkírásos ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi
- A vers formai jellemzői: ritmus, rím, refrén
- Magánhangzók, mássalhangzók

FOGALMAK

vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

Eszközök

diktafon, ritmushangszer, kézi vagy digitális nagyító, a tanuló látóképességéhez alkalmazkodó-fekete-fehér vagy színes nagyító másolással készült szókartyák, tapintható szókartyák, környezetből vett tárgyak, preparátumok, hanganyagok

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Bábszínház-, színházlátogatás (narrált előadás)
- Élő költő meghívása, író-olvasó találkozó szervezése

TÉMAKÖR: Helyem a közösségben – család, iskola

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Itt kerül sor a társadalmi értékek (család, iskola) tudatosítására. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, auditív, taktilis, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását, részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- Képes önállóan vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelésére és összefoglalására;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük;

- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- önállóan vagy segítséggel szövegűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- rövid meséket közösen olvas, megért, feldolgoz;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével;
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült audio-narrált filmet;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok megalkotásába;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- önállóan vagy tanítói segítséggel összefoglalja az olvasott történet tartalmát;
- könyvet kölcsönöz a könyvtárból, és azt el is olvassa, élményeit, gondolatait az általa választott módon megosztja;
- részt vesz konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez (család, osztály) tartozás élményét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Beszédkészség fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Időben való tájékozódás fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szótagoló olvasás
- Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Empatikus képesség fejlesztése
- A teljes magyar Braille/síkírással nyomtatott ábécé kis- és nagybetűi
- Olvasási stratégiák: jóslás, keresés
- Szépirodalmi és ismeretközlő szövegek

FOGALMAK

iskola, osztály, közösség, könyvtár, tanítási idő, szünet, vakáció, házi feladat, család, családtag, rokon, testvér, nagyszülő, dédszülő, unoka, dédunoka, unokatestvér, otthon, barát, társ, összetartozás, felelősség, hűség, becsületesség, igazságosság, munka, házimunka, történet, mese, vers, bekezdés, párbeszéd, cím, szerző, helyszín, szereplők és tulajdonságaik, probléma és megoldás

Eszközök

diktafon, ritmushangszer, kézi vagy digitális nagyító, a tanuló látóképességéhez alkalmazkodó-fekete-fehér vagy színes nagyító másolással készült szókétyák, tapintható szókétyák, környezetből vett tárgyak, preparátumok, hanganyagok, jelmezek

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- részvétel családi napon, idősek napján, hasonló események szervezése
- a hétvégi események, hosszabb szünetek történéseinek megosztása (pl. családi ünnepek)

TÉMAKÖR: Évszakok, ünnepkörök, hagyományok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 25

A témakör sajátossága, az ünnepkörök megismerésére, az évszakok ritmikusságának tapasztalására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, auditív, taktilis, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat, és ismeri ezek éves körforgását;
- jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
- felismer és ért néhány egyszerű, gyakori közmondást és szólást,
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
- részt vesz gyerekeknek szóló tapintható kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;
- élményeket és tapasztalatokat szerez saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeiről;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb taktilis, auditív, vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Szótagoló olvasás
- Az olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése

- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Teljes magyar Braille/síkírásos ábécé kis- és nagybetűi
- Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink
- Magyar hagyományok tisztelete
- Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások (betlehemezés, március 15., húsvéti locsolkodás) jellemzői, körforgásuk
- keresztény/keresztyén ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd
- nemzeti ünnepen elhangzó költemények figyelmes hallgatása, ismeretek szerzése jeles történelmi személyekről
- Lakóhely hagyományainak megismerése
- Szólások, közmondások, találós kérdések, nyelvtörők, kiszámolók, mondókák

FOGALMAK

keresztény/keresztyén ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, közmondás, évszak, körforgás

Eszközök

diktafon, ritmushangszer, kézi vagy digitális nagyító, a tanuló látóképességéhez alkalmazkodó-fekete-fehér vagy színes nagyító másolással készült szókérttyák, tapintható szókérttyák, környezetből vett tárgyak, hanganyagok, tapintható naptár, nemzeti jelképek, termékek

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon
- Települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása
- Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása

TÉMAKÖR: Állatok, növények, emberek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 24 óra

A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, auditív, taktilis, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- egyszerű, játékos formában megismerkedik a szövegek különböző modalitásával, médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival;

- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és /vagy digitális felületen;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést,
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a feladatvégzéshez szükséges személyes élményeit, előzetes tudását felidézi;
- képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
- érti az írott utasításokat, közléseket, kérdéseket, azokra adekvát módon reflektál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértés fejlesztése
- Olvasási stratégiák: cím és/vagy kép alapján következtetés a szöveg témájára
- Beszédfejlesztés
- Érzelmi fejlesztés
- Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása
- Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről
- Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése
- Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék)
- Lényegkiemelés képessége
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Belső képalkotás
- Válogató olvasás
- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
- Tanulás tanulása

FOGALMAK

ismeretközlő szöveg, adat, információ, időrend, cím, illusztráció

Eszközök

diktafon, kézi vagy digitális nagyító, a tanuló látási képességéhez alkalmazkodó- fekete-fehér vagy színes nagyító másolással készült szókétyák, tapintható szókétyák, környezetből vett tárgyak, növények (zöldsarok), preparátumok, hanganyagok

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása
- Részvétel természetvédelmi projektben

Írás és helyesírás

TÉMAKÖR: Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 32 óra

Lásd az olvasás-előkészítés témakörénél!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

- törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre (gyengénlátó gyermek)
- gondolatait, érzelmeit, véleményét, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban megfogalmazza;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben, érzékelő játékokban;
- tér-, sík-, időbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold;
- megfelelően használja a hatpontrendszerben való tájékozódást segítő eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
- Hallásfejlesztés-beszédhallás fejlesztése
- Testséma, nagymozgások fejlesztése
- Tapintás, érzékelés fejlesztése
- Finommotorika fejlesztése
- Síkbeli tájékozódás fejlesztése
- Tájékozódás a látási képességhez igazított hármasszoros vonalrendszerben/hatpontrendszer speciális eszközein
- Helyes ceruzafogás kialakítása
- Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása
- Írástechnika fejlesztése- a leoptimalisabb szint elvárása egyéni adottságokhoz mérten
- Egyéni sajátosságokhoz igazodó lendületes vonalvezetés
- Betűelemek
- Az ujjak megnevezése, külön mozgatása a kézerő fejlesztése.
- A két kéz összehangolása.
- Tájékozódás a hatpontrendszerben.
- Egyre több elemből álló pontösszetételek kirakása, leolvasása, átalakítása.
- A pontírógép megismerése, önálló használatra törekvés

- Leolvasási gyakorlatok a hatpontrendszer megismerését előkészítő speciális eszközökben (pl. domború ábrás képeskönyv, nagy, kis hatrekeszes doboz, gombás tábla, szöges tábla, kirakók)

FOGALMAK

az ujjak megnevezése, betűelem, számelem, vonalrendszer, kapcsolás; viszonzyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette stb.

Eszközök

ceruzafogók, szükségletekhez igazodó speciális optikai eszköz, megfelelő vonalrendszerű speciális füzetek, nagyított vázolólapok, kirakók, tapintást fejlesztő játékok, nagy és kis hárompolcos szekrény, háromfiókos doboz, nagy, kis hatrekeszes doboz, gombás tábla, szöges tábla, betűkirakók, elfordítható hatpontos tábla, kombinált tábla, szivacsabda, XAXA labda, néma zongora, pontírógép

TÉMAKÖR: Írás jelrendszere

JAVASOLT ÓRASZÁM: 58 óra

A Braille-ábécé elsajátításakor az olvasás és írás tanulása párhuzamosan zajlik, egymást erősítő szoros egységet képez. A javasolt óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- megérti a szóbeli utasításokat, kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír. Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus lap/füzetvezetésre;
- önállóan használja a pontírógépet;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban;
- tér-, sík-, időbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold, irány- és viszonzyszavakat megfelelően követ;
- saját tempójában, a szükséges segédeszközök használatával elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;
- írásbeli munkáját segítséggel, vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Testséma, (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, bal-jobb oldal összehangolása, testrészek) nagymozgások fejlesztése

- Tapintás, érzékelés fejlesztése
- Finommotorika fejlesztése
- Síkbeli tájékozódás fejlesztése
- Helyes ceruzafogás kialakítása
- Az egyéni szükségletekhez igazodó vonalrendszerű füzetek használata.
- Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása
- Írástechnika fejlesztése. (vakoknál: helyes kéztartás, ujjrend, kézerő, írásnyomaték kialakítása)
- Írott kis- és nagybetűk alakítása, kapcsolása (gyengénlátók)
- A nagybetűjel megfelelő alkalmazása
- Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
- Betű- és hangazonosítás
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- A teljes magyar Braille ábécé ismerete és használata (vakok, aliglátók)
- Magyar ábécé írott kis- és nagybetűi és kapcsolásaik (gyengénlátók)
- 3-4 szóból álló mondatok írása

FOGALMAK

hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, kisbetű, nagybetű, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette stb., bal felső, bal középső, bal alsó, jobb felső, jobb középső, jobb alsó, 1-es, 2-es...6-os, pontszám

Eszközök

ceruzafogók, szükségletekhez igazodó speciális optikai eszköz, megfelelő vonalrendszerű speciális füzetek, szükség esetén speciális íróeszköz, kirakók, tapintást fejlesztő játékok, szöges tábla, betűkirakók, szivacsabda, XAXA labda, néma zongora, pontírógép

TÉMAKÖR: A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó

JAVASOLT ÓRASZÁM: 26 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- saját tempójában elsajátítsa az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre;
- törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;
- érthetően, a helyzetnek megfelelően kommunikáljon;
- feladatvégzés során társaival együttműködjék;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között;
- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hang- és betűanalízis, analízáló képesség fejlesztése
- Hallási figyelem fejlesztése (hangok időtartama)
- Fonémahallás, fonológiai tudatosság fejlesztése
- Vizuális, munkamemória fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
- Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
- Helyesírási készség fejlesztése
- Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban (gyengénlátó)
- A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása;
- Aktív szókincs fejlesztése (verbalizmus elkerülése)
- Szótagolás, elválasztás
- Legalább 20-20 (összesen 40) gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása
 - 20 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó
- 4-5 szóból álló mondat leírása

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű (háromjegyű) mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, „j” hang kétféle jelölése, bal felső, bal középső, bal alsó, jobb felső, jobb középső, jobb alsó, 1-es, 2-es...6-os, pontszám

Eszközök

nagyított, vagy pontírású szó-, mondatkártyák, pontírógép, ceruzafogók, szükségletekhez igazodó speciális optikai eszköz, megfelelő vonalrendszerű speciális füzetek, szükség esetén speciális íróeszköz, betűkírákók

TÉMAKÖR: A nyelv építő kövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg

JAVASOLT ÓRASZÁM: 25 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

- észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja;
- a szövegalkotás során törekszik meglévő szókincsének aktivizálására a verbalizmus elkerülésével;
- megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint az időtartamukat;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- a mondatot nagybetűvel/nagybetűjellel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál;
- szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ösztönös nyelvtudás formálása
- Nyelvi tudatosság fejlesztése
- Önellenőrzés, hibajavítás képessége
- Hibajavítás szövegminta alapján
- Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése
- Mondatkezdő nagybetű/nagybetűjel, mondatzáró írásjelek
- A kijelentő és kérdő mondatok
- Megfigyelt és gyakran használt szavakban a „j” hang helyes jelölése

FOGALMAK

betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű, nagybetűjel

Eszközök

nagyított, vagy pontíráású szó-, mondatkártyák, feladatlapok, pontírógép, ceruzafogók, szükségletekhez igazodó speciális optikai eszköz, megfelelő vonalrendszerű speciális füzetek, szükség esetén speciális íróeszköz, betűkirakók

TÉMAKÖR: Kisbetű – nagybetű

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége. A Braille írásrendszerben nincs különbség kis és nagybetűk között, a nagy kezdőbetűt a nagybetűjellel emeljük ki.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét (gyengénlátó), azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol.
- felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;
- a mondatot nagybetűvel/nagybetűjellel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a több hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja;
- a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szókincsfejlesztés, szókincs-aktivizálás (verbalizmus elkerülése)
- Helyesírási készség fejlesztése funkcionális másolással, tollbamondással
- Hibajavítás és önellenőrzési képesség fejlesztése
- Szavak csoportosítása és válogatása jelentésük alapján
- Élőlény, tárgy neve
- Több hasonló élőlény, tárgy neve és helyesírása
- Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek)
- Mondatkezdő nagybetű/nagybetűjel

FOGALMAK

kisbetűs és nagybetűs ábécé, élőlények neve, tárgyak neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév, nagybetűjel

Eszközök

nagyított, vagy pontírasú szó-, mondatkártyák, pontírógép, ceruzafogók, szükségletekhez igazodó speciális optikai eszköz, megfelelő vonalrendszerű speciális füzetek, szükség esetén speciális íróeszköz, betűkarakók

TÉMAKÖR: A magyar ábécé – a betűrend

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- saját tempójában a megfelelő segédeszközök használatával elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten kéztartással, ujjrenddel, nyomatékkel olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus lap/füzetvezetésre;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;

- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, egyszerű mondatokat önállóan leírja;
- érthetően, a helyzetnek megfelelően kommunikál;
- ismer és használ nyomtatott és digitális forrásokat az ismeretei bővítéséhez, rendszerezéséhez;
- biztosan ismeri és használja a kis- és nagybetűs ábécét (gyengénlátó, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol.
- feladatvégzés során társaival együttműködik;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol;
- segítséggel használ életkorának megfelelő szótárakat;
- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között (gyengénlátó), és írásban pontosan jelöli ezeket a tanult szavakban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hang- és betűanalízis, analízáló képesség fejlesztése
- Fonémahallás, fonológiai tudatosság fejlesztése
- Vizuális/munka memória fejlesztése
- Ritmusfejlesztés, hallási figyelem fejlesztése (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
- Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
- Helyesírási készség fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése (verbalizmus elkerülése)
- A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- A Braille ábécé ismerete
- A betűrend, a különböző betűvel kezdődő szavak betűrendbe sorolása

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése, nagybetűjel

Eszközök

nagyított, vagy pontírású szó-, mondatkártyák, pontírógép, ceruzafogók, szükségletekhez igazodó speciális optikai eszköz, megfelelő vonalrendszerű speciális füzetek, szükség esetén speciális íróeszköz, betűkírákók, adaptált szótárak, diktafon

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Könyvtárlátogatás/Braille könyvtár látogatása

TÉMAKÖR: Hangok időtartamának jelentés-megkülönböztető szerepe

JAVASOLT ÓRASZÁM: 32 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus lap/füzetvezetésre;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Fonémahallás fejlesztése
- Ritmusfejlesztés, hallási figyelem fejlesztése (hosszú-rövid hangok megkülönböztetése)
- Szókincsfejlesztés
- Artikuláció fejlesztése
- Beszédfejlesztés
- Helyesírási készség fejlesztése
- Jellegzetes, csak magánhangzók vagy mássalhangzók időtartamában eltérő szavak helyesírása

FOGALMAK

mondat, szó, rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó, jelentés, időtartam

Eszközök

diktafon, a környezetből vett növények, tárgyak, preparátumok